

HET FRIES LEESOFFENSIEF

JOSÉ HULSING

Op De Zwaai in Drachten struikelen de 175 scholieren bij binnenkomst van de school bijna over de nieuwe bibliotheek. „Een leerling zei laatst dat hij zo blij was dat er nu ook boeken met humor staan.”

„Hoera, de bibliotheek is open!” School voor voortgezet speciaal onderwijs De Zwaai in Drachten trakteerde zijn 175 leerlingen donderdag op mini-tompouces met deze wervende tekst. Aanleiding was de officiële opening van de nieuwe bibliotheek op school. Directeur Ren Vrijenhoek van de Bibliotheek Drachten/Smallingerland had voor de gelegenheid twee boeken meegebracht. *111 x Keunst op syn Frysk*, om leerlingen te verleiden Fries te lezen. En het „mooie, maar best wel moeilijke” *De reis van de wijze kat*, vanwege de boodschap van vriendelijkheid, hoop en veerkracht. Zelf wenste Vrijenhoek iedereen „veel plezier met lezen hier”.

De Zwaai doet in Smallingerland als eerste school voor voortgezet speciaal onderwijs mee aan het landelijke project De bibliotheek op school. Met deze aanpak werken bibliotheken, scholen en gemeenten samen aan taalontwikkeling, leesbevordering en mediawijsheid van leerlingen.

Het initiatief op De Zwaai wordt mede mogelijk gemaakt met geld vanuit het Masterplan Basisvaardigheden van het ministerie van Onderwijs. In Friesland zijn volgens Fers, de ondersteuningsdienst van de Friese bibliotheken, zo'n 342 basisscholen (bijna 100 procent) en 29 middelbare scholen aangehaakt bij de Bibliotheek op school.

Waar de schoolbibliotheek van De Zwaai eerst verstopt zat in een muffig, donker hok, kan nu niemand meer om de voorziening heen. De nieuwe, feloranje kasten vol boeken – vijf stuks per leerling – staan pal tegenover de leerlingentree. De collectie is weer helemaal up to date.

„Een leerling zei laatst dat hij zo blij was dat er nu ook boeken met humor stonden”, vertelt schooldirecteur Bertha Breeuwsmä. „Dat is wat je wilt met een schoolbibliotheek: het plezier wat je van lezen

Leesconsulent Daphne de Boer (rechts) in de nieuwe schoolbibliotheek op VSO De Zwaai in Drachten. FOTO: JIMMER POSTHUM

‘Veel plezier met lezen hier’

Het Fries Leesoffensief

Ongeveer 1 op de 7 volwassenen in Friesland is laaggeletterd. Omdat ze moeite hebben met lezen en schrijven, hebben ze moeite met het begrijpen van schriftelijke informatie, het invullen van formulieren en het voorlezen aan kinderen. Friesland staat in de top drie van provincies met het hoogste percentage laaggeletterden. Het Fries Leesoffensief wil hier wat aan doen door 'het collectieve leesplezier een boost (te) geven en leesplezier structureel op de agenda (te) zetten'. Het doel: Over tien jaar is 90 procent van de Friezen (16-67 jaar) voldoende leesvaardig. De *Leeuwarder Courant* sluit zich aan bij het offensief en komt met een serie verhalen.

kunt hebben aanwakken. Daarnaast is lezen ook het ontdekken van de wereld en het verbreden van je woordenschat.”

Een uitgebreide collectie boeken hebben is één, leerlingen moeten ze ook van de plank pakken. Om dit te bewerkstelligen zijn stagecoördinator Bianca Hoekstra en groepsleerkracht Leonie Zijlstra aangesteld als leescoördinatoren. Ze gaan hiervoor binnenkort een training volgen. „Wij moeten leerlingen enthousiasmeren en wegwijs maken. Het is belangrijk dat je weet welk niveau bij je past. Een te moeilijk boek leg je al gauw weer weg”, zegt Hoekstra.

Zelf kan ze erg genieten van een goed boek, maar dan moet ze wel de rust hebben. Zijlstra: „Onze taak is ook om de leerkrachten in beweging te krijgen.” Die moeten

elke dag minstens 15 minuten (stil) lezen met de kinderen.

„Zonder hen kan ik het niet”, zegt Daphne de Boer terwijl ze met haar hoofd richting Hoekstra en Zijlstra knikt. Als leesconsulent van de Bibliotheek Dachten/Smallingerland komt ze zelf anderhalf uur per week op De Zwaai.

Tijdens haar schoolbezoeken helpt, traint en adviseert ze onderwijsteams hoe ze lezen leuk maken. „Lezen is niet alleen de verantwoordelijkheid van de docent Nederlands. Willen we de taalvaardigheid van leerlingen verbeteren dan moeten we lezen onderdeel maken van de hele schoolcultuur.” Volgens haar is er zeker vier tot vijf jaar nodig om iedereen op een school mee te krijgen met de vakoverstijgende aanpak.

Het aanbod van de leesconsu-

lenten in Smallingerland is altijd maatwerk, stelt De Boer. „De ene school is de andere niet. Je moet heel goed kijken naar de behoefte van de populatie. Op De Zwaai moet een brede groep bediend worden, van praktijkonderwijs tot en met havo.”

De leesconsulent is er ook voor tips en advies aan de leerlingen. Binnenkort heeft ze op De Zwaai een 'intakegesprek' met een klas die geen zin heeft om te lezen. „Ik kan pas advies geven als ik de doelgroep goed ken.”

Daarnaast voert ze bijvoorbeeld literaire gesprekken met kinderen. „Dat klinkt ingewikkelder dan het is. Het is gewoon praten over het boek. Dat doe ik al met kleuters en zelfs die kunnen de diepere laag van een verhaal benoemen.”

Ambassadeurs op CSG Liudger verspreiden leesplezier

KRISTIE WIERDA

Op christelijke scholengemeenschap Liudger, locatie Raai, in Drachten doen ze al drie jaar mee met De bibliotheek op school. Onderdeel van het project is een leesclub voor leerlingen.

De leden worden 'leesambassadeurs' genoemd. Ze lezen allemaal hetzelfde boek en bespreken dat in een bijeenkomst. Daarnaast schrijven de leesambassadeurs ook boekentips en recensies en is een aantal gevraagd om jurylid te zijn voor de voorleeswedstrijd ReadzMe op CSG Liudger. Doel van de leesliebhouders is het verspreiden van leesplezier.

Milena van Hek – Klas 3 havo „Als ik tijd heb, is lezen mijn favoriete bezigheid.” Milena van Hek

Milena van Hek

(14) uit Beetsterzwaag leest gemiddeld één uur per dag. Het is voor haar geen moeilijke vraag waarom ze graag leest: „Je bent helemaal in een andere wereld en je kan je inleven in anderen en situaties.” Ze geniet van haar rol als leesambassadeur omdat de groep bij el-

Marit Knol

kaar komt en spreekt over boeken.

Milena pakt meestal historische romans uit de kast.

Ook leest ze graag oorlogsverhalen. *De jongen in de gestreepte pyjama* en *Haar naam was Sarah* zijn twee boeken die grote indruk hebben gemaakt.

Marit Knol – Klas 3 havo

„Ik hou gewoon van lezen en ik vind het leuk om over boeken te praten”, vertelt Marit Knol (14) uit Gorredijk. Fantasyboeken worden door haar het meest gelezen, maar zo nu en dan zit er ook historische fictie bij.

Marit heeft het na schooltijd wel druk met haar huiswerk. Maar voordat ze naar bed gaat, is het tijd om te lezen. Meestal leest ze een half uur tot een uurtje per dag. „Als je leest, hoef je niet over andere dingen na te denken.”

Het boek daadwerkelijk bezitten, daar houdt Marit van. „Als je na twee jaar denkt hoe was het ook alweer, dan begin je gewoon opnieuw”, zegt ze lachend. Een boek dat zij al vaker uit de kast heeft gepakt is *Verdermeer* van Tahereh Mafi.

Rixt Altink – Klas 4 havo

„Ik lees heel veel, en ook veel verschillende genres”, vertelt Rixt Altink (15) uit Drachten enthousiast. Wel drie à vier uur per dag besteedt ze aan lezen. Ze haalt zo veel plezier uit haar rol als leesambassadeur omdat ze haar bevindingen over boeken kan delen met mensen die boeken ook interessant vinden. Door haar liefde voor lezen gaat het verspreiden van enthousiasme over lezen vanzelf. Als Rixt een boek mooi vindt, praat ze er namelijk graag over.

Fantasy is haar favoriete genre. „Ik hou gewoon heel veel van boeken waar magische krachten in voorkomen.” Ze kan daarna fantaseren over hoe het zou zijn om zelf deze magische krachten te bezitten. Een echte mooie fantasyreeks is volgens haar de *Darkness Rising-trilogie* van Kelley Armstrong.